

Przedmiot: **Rozwijanie wrażliwości artystycznej dziecka.**

Prowadząca: **K.Brzozowska**

Zjazdy: **28.04.2020**

Temat: **Zajęcia stymulujące rozwój umiejętności językowych dziecka. - 3 godziny**

- Wskazówki dotyczące stymulowania mowy małego dziecka.
- Warunki sprzyjające rozwojowi mowy.

4.4. Metodyka zajęć dydaktycznych stymulujących rozwój umiejętności językowych dziecka

4.4.1. Materiał nauczania

Prawidłowa mowa jest pomostem w kontaktach dziecka ze światem zewnętrznym. Dzięki rozumieniu mowy dziecko poznaje otaczający świat, a dzięki umiejętności mówienia jest w stanie wyrazić swoje uczucia, spostrzeżenia, rozwijać swoją osobowość. Komunikowanie się jest wymianą: coś się daje i coś w zamian otrzymuje. Tymczasem w grupie małych dzieci zazwyczaj więcej spotyka się nadawców niż odbiorców. Mówi się wprawdzie, że wszystko jest językiem, ale prawdą jest, że nie zawsze łatwo zrozumieć, co dzieci chcą powiedzieć, ani nauczyć je, aby słuchały się wzajemnie. W praktyce edukacyjnej z małymi dziećmi pracę z tekstem uznano za cenną metodę inspirowania ich aktywności.

Poszczególnym okresom kształtowania się mowy towarzyszy odpowiedni rozwój ruchowy. Roczne dziecko stawia pierwsze, niepewne kroki i wypowiada proste słowa ze zrozumieniem. Dwulatek wchodzi i schodzi po schodach, a jego słownik zawiera ponad 50 wyrazów [12].

Stymulacja rozwoju mowy dziecka w wieku od 0 do 4 lat nie może ograniczać się jedynie do zadbania o zapewnienie mu prawidłowych warunków anatomiczno – fizjologicznych. Aby dziecko nauczyło się mówić, musi słyszeć w swoim otoczeniu dużo „poprawnej” mowy. Musi być „zalewane” mową, poddane swoistej „kąpieli słownej”. To, że niemowlę do nas nie mówi, nie znaczy, że nie oczekuje mówienia od nas. Podstawową zasadą stymulacji języka jest mówienie do dziecka o rzeczach i zjawiskach, które ono aktualnie widzi, czuje, smakuje, przeżywa lub, w których uczestniczy. Dbałość o prawidłowy rozwój mowy od momentu jego narodzin spada najpierw na barki rodziców, a potem kolejno opiekunów, instytucje zajmujące się jego kształceniem i wychowaniem, poczynając od żłobków, a kończąc na klasach nauczania zintegrowanego. Wychowywanie najmłodszych w świecie ciszy, poprzez ograniczanie do niezbędnego minimum kontaktów słownych powoduje, iż ich rozwój intelektualny ulega zubożeniu. Dziecko uczy się przez naśladownictwo, trzeba więc wielu bodźców słownych dla późniejszej bogatej leksyki. Nazywanie wykonywanych czynności, desygnatów, czy emocji pomaga w poznawaniu świata. Systematyczne dawki ćwiczeń przygotowujących do prawidłowego wypowiadania wzorcowych głosek języka polskiego powinny przebiegać dwutorowo. Z jednej strony powinny stanowić klasyczny trening mowy. Z drugiej zaś, należy pamiętać o umiejętnym wplataniu elementów ruchu całego ciała wraz z usprawnianiem małej motoryki [12].

Oto kilka wskazówek dotyczących stymulowania mowy małego dziecka:

- motywujemy je do mówienia poprzez częste rozmowy z nim (staramy się przy tym mówić prostymi zdaniami, używając znanych mu słów),
- nie przerywamy dziecku wypowiedzi, pozwalamy mu ją dokończyć,
- dostarczamy prawidłowych wzorców mowy, pamiętając, że słuchanie i naśladownictwo jest pierwszym etapem rozwoju mowy,
- zachęcamy dziecko do mówienia – nigdy nie zmuszamy,
- stosujemy tzw. „kąpiel słowną”, polegającą na mówieniu o wszystkim, co dziecko otacza,
- przekształcamy komunikaty dziecka w tekst (także w gest),
- prowadzimy przy dziecku swoisty dialog (zadajemy sobie pytania i na nie odpowiadamy),
- zapewniamy dziecku kontakt z rówieśnikami (na placu zabaw, w żłobku, w przedszkolu),
- powtarzamy z dzieckiem wyrazy dźwiękonaśladowcze,
- czytamy książeczki i nazywamy to, co widzimy na ilustracjach,

- ćwiczymy z dzieckiem narządy mowy w formie zabawy,
- stosujemy ćwiczenia oddechowe, polegające na wprawianiu w ruch lekkich przedmiotów,
- śpiewamy, powtarzamy wierszyki, wyliczanki [11].

Wczesne stosowanie ćwiczeń i zabaw stymulujących rozwój mowy, służy podnoszeniu sprawności rozumienia języka, a także motywuje dzieci do swobodnego wypowiadania się. Odbyna się to głównie poprzez zabawy – dzieci uczą się mówić, bawiąc się językiem. Pod ich wpływem mają możliwość rozwijania nie tylko spostrzegawczości, uwagi i pamięci, ale także rozwijania umiejętności mówienia i rozumienia. Powiększają one swój zakres umiejętności komunikowania się, poczynając od rozmaitych środków wyrazu: krzyku, gestów, mimiki, pomrukiwania. Z czasem mowa staje się uprzywilejowanym sposobem komunikacji.

Warunki sprzyjające rozwojowi mowy istnieją wówczas, gdy:

- dzieci będą miały o czym mówić,
- dzieci będą chciały się wypowiadać,
- dzieci będą miały okazję do wypowiedzi.

Zabawowe funkcje językowe: rytmiczne, brzmieniowe i semantyczne stanowią cel zabawy i sprzyjają rozwojowi wyobraźni, wzbogacają słownik oraz poszerzają i utrwalają wiadomości. Dorastając, dziecko coraz lepiej opanowuje różne środki wyrazu: gesty nabierają wyrazistości, zaczyna modulować głos i bawić się słowami. Słownictwo staje się bogatsze, a wypowiedzi bardziej uporządkowane. Stopniowo przyswajają sobie reguły rządzące językiem.

Rzeczony rozwój mowy dziecka następuje w oparciu o naśladownictwo i stymulację ze strony najbliższego otoczenia. Aby mowa stała się mową społeczną, komunikatywną, niezbędna jest umiejętność nazywania przedmiotów, określania ich właściwości, ujmowania stanów i czynów za pomocą słowa, wyrażonego w odpowiedniej formie gramatycznej. Sprawne posługiwanie się mową, to jeden z warunków aktywnego i twórczego uczestniczenia w życiu dorosłego społeczeństwa. Instytucje wczesnej opieki nad dzieckiem, przygotowując je do opanowania mowy i posługiwania się poprawną wymową, powinny kłaść szczególny nacisk na twórczą aktywność dziecka w zabawie. Sprawia to, że najmłodsi opanują niezbędne umiejętności w poprawnej komunikacji werbalnej mimochodem i w sposób spontaniczny.

Rozwijanie komunikatywnej mowy dziecka musi opierać się na procesach intelektualnych i zmierzać do kształtowania społecznych postaw dziecka w zakresie słownych kontaktów. Jednym z ważniejszych zadań najbliższego otoczenia jest takie organizowanie sytuacji życiowych dziecka, aby aktywizować i pobudzać je do mówienia [3, s.164].

Wykorzystanie literatury do zabaw i zajęć z maluchami jest doskonałą metodą psychostymulacji mowy i języka. Przykładami ćwiczeń dotyczących czynności mówienia są: ćwiczenia oddechowe, usprawnianie narządów mownych, recytacje z elementami dźwiękonaśladowczymi, zabawy i czynności poparte słowem, czytanie i opowiadanie baśni i bajek. Powiązanie mowy z ruchem ma miejsce podczas zabaw paluszkowych, wyliczanek, deklamowaniu wierszy z ilustrowaniem ich ruchami ciała albo symbolami graficznymi.

Zabawy i ćwiczenia stymulujące rozwój mowy, mające wpływ na jej poprawne kształtowanie, obejmują następujące sfery:

- oddechową,
- artykulacyjną,
- fonacyjną,
- głosową,
- słuchową,
- ruchową,
- słowną.